

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. дн Атанас Димитров Тотляков

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”

Област на висше образование 8. Изкуства

Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

Специалност: „Скулптура”

Катедра „Изящни изкуства”

Факултет „Изобразителни изкуства”

АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев”, Пловдив

Данни за конкурса

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, област на висше образование 8. Изкуства, специалност „Скулптура“ участва един кандидат – д-р Русен Дойков. Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Изящни изкуства“ към Факултет „Изобразителни изкуства“, АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев“, гр. Пловдив. Обявата за конкурса е обнародвана в Държавен вестник бр. 52/ 05.07.2022 г., публикувана на сайта на АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ на 05.07.2022 г.

Първото заседание на журито се проведе на 16 септември 2022 година. Спазени са нормативните предписания за присъствено и неприсъствено участие в заседанието. Избрани са председател, рецензенти и членове на журито. Съгласно действащите разпоредби е определена датата за заключителното заседание. При провеждане на процедурата няма допуснати нарушения.

Кандидатът отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на академичната длъжност „доцент“, като са представени съответните доказателствени материали.

Данни за кандидата

Русен Дойков е роден на 14.03.1974 година в Асеновград. Завършва скулптура в Национална художествена академия (НХА) София през 2005-та година с магистърска степен в ателието на проф. Крум Дамянов. През 2009-та защитава докторска дисертация на тема: „Някои аспекти на възприятието за време в скулптурата“, с научен ръководител доц. Христо Добаров.

Кандидатът притежава богат преподавателски опит. Работил е като преподавател по скулптура в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ), в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, и в Национална художествена гимназия „Цанко Лавренов“ (НХГ) в Пловдив.

Русен Дойков е активен съвременен творец. Негови произведения са отличени с награда на престижни национални изложби, сред които и наградата за съвременна скулптура в регионален конкурс „Алианц – България“ през 2016 г., проведен в град Пловдив. Силно впечатление прави последната му самостоятелна изложба, реализирана в рамките на Национални есенни изложби Пловдив 2022, с куратор проф. д-р Галина Лардева. Произведенията са експонирани в двора на Постоянна експозиция „Мексиканско изкуство“ към ГХГ Пловдив.

Русен Дойков разгръща таланта си и в други направления на познанието и изкуствата. През 2021 г. Дойков публикува книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – „Време и скулптура-аспекти на възприятието“, Пловдив 2021, изд. „Студио 18“ ISBN 978-6197249-76-7. Тази публикация нарежда по убедителен начин кандидата сред водещите изследователи на съвременните аспекти на скулптурата, дискутирана от гледна точка на понятието време. Друга проява на творческата инвенция на Русен Дойков се осъществява в поезията. В нея можем да открием метафори, заимствани

от материалния характер на скулптурата. Във „Философията е разрязаната жаба на живота“ Дойков казва:

„Притиснатият нерв между хирургичната стомана на разума и цинковата плоча на реалността...”

(Дойков, Р. Философията е разрязаната жаба на живота, Достатъчно носталгия, Факел, 2022)

Поетичният изказ ни дава синтезирана формулировка за интенцията на кандидата. „Притиснатият нерв” е сетивното напрежение, което се отнася до трактовката на характерния материал за изграждането на скулптурните творби на Дойков. Стоманата, плочата, ходовете на разума, изчисляващ геометрични форми, физическото и механично усилие за интервенция, се акумулират от мощната креативна интуиция, за да се проявят в реалността като конкретни минималистични скулптури. Всичко това се свежда до ясна философска мисъл, изчистваща по „хирургичен” начин ненужното.

Посочените примери разкриват кандидата като богата творческа личност, разгърната в различни направления, но съумяваща да задържи единство на индивидуалната си креативна енергия.

Описание на научните трудове и приноси

Кандидатът представя две самостоятелни изложби, като равностойни на хабилитационен труд художественотворчески изяви.

1. Самостоятелна изложба скулптура, галерия „А Cube Contemporary“, София, Любен Каравелов 9, 18.06.2019/17.07.2019
2. Самостоятелна изложба скулптура, галерия „Крис“ Асеновград, Съединение 5, 16.03./31.03 2022г.

Произведенията на Русен Дойков могат да бъдат определени като скулптурна поетика. В тях е заложена ясна геометрия, изведена по оригинален начин, чрез съпоставки между педантично обработени гладки повърхности. В триизмерното пространство се разгъват форми, дъги и

ъгли, сякаш материала за създаването на творбата е лист цветна хартия, а не стомана. Тази трактовка на твърдата материя активира в паметта на зрителя дълбоко закодираните спомени от детството. Спомени за непринудената и искрена игра на асоциации, в която участват прости инструменти и непотребни хартии. Може би, това са първичните нива на свързване със света чрез мощно въображение и неограничена фантазия, породени от съзнанието на индивида, без нужда от допълнителен разказ или конкретен образ. Втори поглед върху произведенията на Дойков ни отправя към промишлените форми от актуалното ни ежедневие. Асоциация за „чист звук“ на материалните неща, водещ до „пълна загуба на всякакъв смисъл“. В творчеството на Русен Дойков прозира стаена емоция, водена от разума на автора и аналитичните правила, които той налага върху обработката на стоманените листове. Дойков създава триизмерни структури, които приканват погледа на зрителя да проникне в обособено от творбата вътрешно пространство. Зрителя е завладян от желанието да се вгледа в прецизността на линиите, свързващи отделните сегменти. Да промени зрителния ъгъл, за да разкрие нов асоциативен момент, нова игра на светлината, ново хармонично отношение между частите на наблюдавания обект. Използването на цвят допълнително увеличава степента на въздействието.

Особено впечатление прави обработката на детайлите. Именно там се разкрива и нов план на творбите – сетивно телесен. Мога да определя скулптурите на Русен Дойков като категоричен физически феномен, който не разчита на подражание или търсене на подобие. За да изясня казаното, се позовавам на Аристотеловата поетика: „Ако пък, човек не познава от по-рано изобразеното, удоволствието идва не от приликата, ами от изработката, цвета или някаква друга подобна причина.“ Категорично можем да кажем, че произведенията на Дойков са сетивно привлекателни със своята прецизна изработка и богатство на въплътената във формата

цветна стойност. Без всякакво съмнение, реципиента на тези произведения изпитва удоволствие от контакта си с тях. Но бих искал да насоча вниманието на членовете на Уважаемото научно жури към друга, незабележима причина, която се явява основна от гледна точка на моя анализ. Пространствените размери на скулптурите на Дойков са хармонизирани с биологичната телесна схема на човек. Те могат да бъдат възприемани чрез допир, дори без участието на зрението. Тази възможна интерпретация се усилва при непосредствен контакт с творбите. Ако вместо зрението, вземем за отправна точка на възприятие допира с ръка до гладките ръбове на металните плоскости, то получаваме нов аспект от възприятието на произведенията на Дойков. Проследяването на страничните ръбове на скулптурите с върховете на пръстите, потапя реципиента на посочените произведения в нов сетивно-естетически план. Същевременно, аналогията с допира до дизайнерски произведения от ежедневието, например детайли от автомобил, водят до познато естетическо усещане, което е трансформирано по нов, необичаен начин. Равнини, плоскости, дъги и ъгли, прегъвания, остри и заоблени ръбове, стават ключови изразни средства. Вид хореографски запис на танц, чрез който ръцете на възприемащия творбата индивид, могат да се слоят с действията и мисълта на Русен Дойков. Чистота на погледа и чистота на допира, това са, струва ми се, най-съществените характеристики на творбите на кандидата. Чистота на скулптурния език, чрез който Дойков ни припомня възгледите на Хердер, и това че самото око се превръща в ръка, а ръката в зрителен орган.

Може да се обобщи, че произведенията на Русен Дойков са солиден принос в съвременната българска култура и изкуство. Те допринасят за утвърждаването на значима опора на индивидуалните, вътре - светови, художествени действия, противопоставени на сетивния шум, който обхваща настоящето. По неповторим начин се реактивират най-старите и

дълбоко заложени в културата творчески кодове – поезис от 21-ви век. Убедително се доразвива тенденцията за противодействие на океана от агресивни образи, форми, звуци, светлинни ефекти, които чрез минималистичното творчество на Русен Дойков губят първостепенна позиция и се трансформират във фон. Именно върху този „втори план” значимите скулптури на кандидата изпъкват и стават видими, превръщат се в център на естетическото внимание на съвременния ценител на изкуство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предлагам на членовете на Уважаемото научно жури моята утвърдителна оценка за кандидатурата на д-р Русен Дойков в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” в научна област 8.Изкуство, професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, специалност: „Скулптура“, катедра „Изящни изкуства“, Факултет „Изобразителни изкуства” към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”, Пловдив.

25.10.2022 г.

Доц. дн Атанас Тотляков